

POSTANOWIENIE

Dnia 28 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący)

SSN Maria Szczepaniec

SSN Paweł Wojciechowski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi D.M. - osoby upoważnionej przez pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej z 25 września 2023 r. zawarte w uchwale nr [...] w sprawie odwołania Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r, z udziałem Państwowej Komisji Wyborczej na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 28 września 2023 r.,

odrzuca skargę.

[ms]

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 25 września 2023 r., zawartym w Uchwale nr [...], Państwowa Komisja Wyborcza pozostawiła bez rozpoznania odwołanie Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców, złożone 22 września 2023 r. przez osobę zgłaszającą listę, od uchwały Nr [...] Okręgowej Komisji Wyborczej w W. z 20 września 2023 r. w sprawie uchylenia uchwały nr [...]1. z 15 września 2023 r. w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów komitetu wyborczego pod

nazwą Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.

W uzasadnieniu uchwały nr [...] Państwowa Komisja Wyborcza (dalej „PKW”) wyjaśniła, że 20 września 2023 r. Okręgowa Komisja Wyborcza w W., uchwałą Nr [...] Okręgowej Komisji Wyborczej w W. z 20 września 2023 r. w sprawie uchylenia uchwały nr [...]1. z 15 września 2023 r. w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r., uchyliła uchwałę nr [...]1. z powodu wydania jej przedwcześnie.

PKW stwierdziła, że przepisy ustawy z 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy, (dalej zamiennie „k.wyb.” lub Kodeks wyborczy) nie przewidują możliwości wniesienia odwołania od uchwały okręgowej komisji wyborczej uchylającej swoje wcześniejsze rozstrzygnięcie. Jak wynika z art. 218 § 2 Kodeksu wyborczego odwołanie do Państwowej Komisji Wyborczej przysługuje od uchwały okręgowej komisji wyborczej w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów na posłów.

Jednocześnie PKW podkreśliła, że uchylenie uchwały nr [...]1. przez Okręgową Komisję Wyborczą w W. stanowi korzystne rozstrzygnięcie dla skarżącego Komitetu i spełnia jego żądanie, gdyż wnosił on o to w odwołaniu od powołanej uchwały złożonym Państwowej Komisji Wyborczej w dniu 20 września 2023 r. Państwowa Komisja Wyborcza wskazała ponadto, że po dokonaniu analizy uchwały nr [...] nie dostrzegła zastrzeżeń, w przeciwnym wypadku działając w trybie nadzoru dokonałaby jej uchylenia.

Z powyższych względów PKW oceniła odwołanie jako bezprzedmiotowe.

Skargą z 27 września 2023 r. osoba upoważniona przez pełnomocnika wyborczego zaskarżyła postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej z 25 września 2023 r., zawarte w uchwale PKW nr [...], sygn. akt: [...] w sprawie odwołania Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r., w całości, zarzucając:

I. naruszenie art. 160 § 4 k.wyb. w zw. z art. 218 § 3 k.wyb. w zw. z § 4 ust. 1 pkt 1 oraz § 16 pkt 1 lit b. załącznika do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 21 marca 2011 r. w sprawie Regulaminu Państwowej Komisji Wyborczej (M. P. Nr 26, poz. 286, z 2012 r. poz. 38, z 2015, poz. 1295, z 2016 r. poz. 600, z 2018 r. poz. 122, 530 i 653, z 2019 r. poz. 390 oraz z 2020 r. poz. 27), poprzez ich niezastosowanie skutkujące podaniem do publicznej wiadomości treści pozornej uchwały PKW (zawierającej zaskarżone pozorne postanowienie), która nie została podpisana przez członków PKW i nie może funkcjonować w obrocie prawnym jako ważne i skuteczne orzeczenie PKW, albowiem plik tekstowy podany do publicznej wiadomości na stronie internetowej Państwowej Komisji Wyborczej, stanowić może w najlepszym wypadku jedynie projekt uchwały, która w znaczeniu prawnym jest uchwałą *non est*, podobnie jak postanowienie w niej zawarte.

W dalszej kolejności, na wypadek nieuwzględnienia powyższego zarzutu, Skarżący podniósł następujące zarzuty:

II. naruszenie art. 210 § 1 k.wyb. w zw. z art. 210 § 2 k.wyb. poprzez ich błędną wykładnię skutkującą uznaniem, że Komitet Wyborczy składając oświadczenie o zgłoszeniu listy kandydatów bez poparcia zgłoszenia podpisami wyborców (na podstawie art. 210 § 2 k.wyb.) dokonał skutecznego i ważnego zgłoszenia listy kandydatów w danym okręgu w sytuacji, gdy w tym samym okręgu wyborczym Komitet Wyborczy złożył uprzednio zgłoszenie listy kandydatów popierając to zgłoszenie podpisami poparcia (w trybie art. 210 § 1 k.wyb.), podczas gdy stosując prawidłową wykładnię wskazanych przepisów, zgodnie ze stanowiskiem wyrażanym w orzeczeniach Sądu Najwyższego – w takiej konfiguracji chronologicznej i faktycznej złożenie dwóch zgłoszeń list w oparciu o różną podstawę prawną (art. 210 § 1 – z podpisami, art. 210 § 2 – bez podpisów) – powinno prowadzić do stwierdzenia bezskuteczności zgłoszenia listy kandydatów w trybie art. 210 § 2 k.wyb.;

III. naruszenie art. 160 § 4 k.wyb. w zw. z § 8, § 10 ust. 3 w zw. z § 11 lit. d Załącznika nr 1 do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 28 sierpnia 2023 r. – Regulamin Okręgowych Komisji Wyborczych powołanych do przeprowadzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Referendum Ogólnokrajowego zarządzonych

na dzień 15 października 2023 r., poprzez brak dokonania przez PKW oceny skuteczności podjęcia przez OKW uchwały zawierającej zaskarżone odwołaniem postanowienie, w sytuacji gdy pod uchwałą znajdują się jedynie podpisy poszczególnych członków OKW, które nie pozwalają w sposób pewny dla obywatela stwierdzić, którzy z członków OKW zagłosowali za podjęciem stosownej uchwały (zgodnie z § 8 ust. 1 Regulaminu OKW głosowanie jest jawne), a którzy z nich byli podjęciu tej uchwały przeciwni;

IV. naruszenie art. 153 § 1 oraz 1a k.wyb. w zw. z art. 165 § 5 k.wyb. w zw. z art. 170 § 1 i 6 k.wyb. poprzez ich niezastosowanie przez PKW i brak należytego rozważenia, iż skład Okręgowej Komisji Wyborczej w W. jest sprzeczny z przepisami Kodeksu wyborczego, gdyż w składzie OKW w W. znajduje się Komisarz wyborczy pełniący funkcję Zastępcy przewodniczącego, podczas gdy przepisy Kodeksu wyborczego dopuszczają pełnienie przez Komisarza wyborczego wyłącznie funkcji Przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej, a więc wszystkie podjęte przez OKW w W. uchwały są dotknięte sankcją bezwzględnej nieważności i nie występują w obrocie prawnym;

V. naruszenie zasady powagi rzeczy osądzonej poprzez wydanie przez OKW w W. w dniu 20 września 2023 uchwały nr [...] mającą bezprawny charakter samouchylenia własnej uchwały, pomimo że Sąd Najwyższy rozpatrując odwołanie od uchwały PKW w tej sprawie, orzeczeniem z dnia 25 września 2023 w sprawie I NSW 44/23 lub I NSW 45/23 uznał skargę zasadną i nakazał ponowne rozpoznanie;

VI. naruszenie art. 218 § 4 k.wyb. poprzez jego niezastosowanie przez PKW w sytuacji, gdy przepis ten znajduje bezwzględnie zastosowanie, wobec oczywistej zasadności odwołania Skarżącego od postanowienia zawartego w uchwale OKW odmawiającej Skarżącemu rejestracji listy w oparciu o oświadczenie z art. 210 § 2 k.wyb. w momencie, w którym wedle powszechnie obowiązujących przepisów prawa oraz zgodnie z wykładnią przepisów art. 210 § 1 k.wyb. w zw. z art. 210 § 2 k.wyb. poczynioną przez Sąd Najwyższy – oświadczenie to, jako zależne od spełnienia niedopuszczalnego warunku powinno zostać uznane za bezskuteczne.

W oparciu o powyższe zarzuty Skarżący wniósł na podstawie art. 218 § 4 k.wyb. o uznanie skargi za zasadną w całości i zobowiązanie Okręgowej Komisji Wyborczej w W. (okręg wyborczy nr [...]) do zarejestrowania listy kandydatów

komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.

Sąd Najwyższy, zważył co następuje:

Skarga podlegała odrzuceniu.

Zasady i tryb organizacji wyborów parlamentarnych reguluje Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) oraz ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy.

Stosownie do art. 218 § 3 w zw. z § 1 oraz § 2 k.wyb. na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej w przedmiocie odwołania od uchwały okręgowej komisji wyborczej w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów na posłów przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego w terminie 2 dni od daty podania tego postanowienia do publicznej wiadomości.

Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Sądu Najwyższego w przypadku skargi na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej odpowiednie zastosowanie do jej rozpatrzenia mają przepisy o skardze kasacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 kwietnia 2019 r., I NSW 2/19; 12 września 2019 r., I NSW 70/19). Stosownie zaś do art. 398⁶ § 2 k.p.c., sąd drugiej instancji odrzuca skargę kasacyjną wniesioną po upływie terminu, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1, nieopłaconą oraz skargę, której braków nie usunięto w terminie lub z innych przyczyn niedopuszczalną. Jak stanowi § 3 przytoczonego przepisu, Sąd Najwyższy odrzuca skargę kasacyjną, która podlegała odrzuceniu przez sąd drugiej instancji, albo zwraca ją temu sądowi w celu usunięcia.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że w przedmiotowej sprawie skarga wniesiona została na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej z 25 września 2023 r. zawarte w uchwale nr [...] w przedmiocie rozpoznania odwołania od uchwały Okręgowej Komisji Wyborczej w W. nr [...] z 20 września 2023 r., uchylającej pierwotną uchwałę tej okręgowej komisji wyborczej, nr [...]1. z 15 września 2023 r. w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów w okręgu wyborczym nr [...]. Zaskarżone zostało zatem nie postanowienie Państwowej

Komisji Wyborczej w przedmiocie odwołania od uchwały okręgowej komisji wyborczej w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów na posłów, jak stanowi art. 218 § 3 w zw. z § 1 i § 2 k.wyb., ale postanowienie PKW w przedmiocie odwołania od uchwały uchylającej uchwałę okręgowej komisji wyborczej w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów.

Należy przy tym zauważyć, że Skarżący miał prawo zaskarżenia zarówno postanowienia okręgowej komisji wyborczej o odmowie rejestracji, jak i w dalszej kolejności postanowienia Państwowej Komisji Wyborczej w przedmiocie odwołania od uchwały okręgowej komisji wyborczej w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów na posłów i ze swego prawa skorzystał, składając na podstawie art. 218 § 2 k.wyb. odwołanie od postanowienia Okręgowej Komisji Wyborczej w W. z 15 września 2023 r. zawartego w uchwale nr [...]1. w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października, a następnie składając na podstawie art. 218 § 3 k.wyb. skargę na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej z 20 września 2023 r. zawarte w uchwale nr [...]2. w sprawie odwołania od uchwały nr [...]1. Okręgowej Komisji Wyborczej w W. z dnia 15 września 2023 r. w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.

Skoro zaś w niniejszej sprawie przedmiotem zaskarżenia jest postanowienie zawarte w uchwale PKW mającej za przedmiot odwołanie od uchwały okręgowej komisji wyborczej uchylającej uprzednią uchwałę tej komisji o odmowie rejestracji listy kandydatów, to przyjąć należy, że przedmiotem skargi jest rozstrzygnięcie dla Skarżącego korzystne. Podkreślenia wymaga tu, że uwzględnienie odwołania od uchwały okręgowej komisji wyborczej nr [...] nie prowadziłoby do nakazania rejestracji listy kandydatów (jak zdaje się twierdzić Skarżący). Ewentualne zakwestionowanie prawidłowości uchwały okręgowej komisji wyborczej nr [...] prowadziłoby do przywrócenia stanu sprzed jej powzięcia, tj. obowiązywałaby uchwała nr [...]1. odmawiająca rejestracji listy.

Uchylenie uchwały nr [...]1. oznaczało zaś konieczność ponownego rozstrzygnięcia w przedmiocie wniosku o rejestrację listy, a tym samym niewątpliwie było dla Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców korzystne.

Co więcej – według stanu na dzień orzekania – takie ponowne rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku Komitetu Wyborczego Polska Liberalna Strajk Przedsiębiorców o rejestrację listy kandydatów w okręgu nr [...] zawarte zostało w uchwale okręgowej komisji wyborczej nr [...]4. z 21 września 2023 r. Skarżący wniósł odwołanie od tejże uchwały, które zostało oddalone uchwałą PKW nr [...]3. z dnia 25 września 2023 r., a skarga na przedmiotową uchwałę PKW została oddalona postanowieniem Sądu Najwyższego z 27 września 2023 r., I NSW 61/23. Skarżący w pełni skorzystał zatem z prawa zaskarżenia postanowienia Państwowej Komisji Wyborczej w przedmiocie odwołania od uchwały okręgowej komisji wyborczej w sprawie odmowy rejestracji listy kandydatów na posłów w okręgu wyborczym nr [...].

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego zaś jedną z przesłanek dopuszczalności środka zaskarżenia jest interes prawny w zaskarżeniu. Dla jego powstania konieczne jest istnienie stanu pokrzywdzenia orzeczeniem (gravamen), który występuje, gdy zaskarżone orzeczenie narusza interesy skarżącego. Brak interesu prawnego w zaskarżeniu powoduje odrzucenie skargi kasacyjnej jako niedopuszczalnej na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2021 r., I CSK 484/20).

Mając na uwadze powyższe przyjąć należy, że w realiach niniejszej sprawy Skarżący nie posiada interesu prawnego w zaskarżeniu postanowienia zawartego w uchwale PKW nr [...], a tym samym skarga podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 218 § 3 k.wyb.

Tym samym zarówno ze względu na przedmiot rozstrzygnięcia ujętego w postanowieniu Okręgowej Komisji Wyborczej w W. nr [...] oraz w postanowieniu PKW zawartym w uchwale nr [...], który nie został ujęty w art. 218 k.wyb. jako zaskarżalny, jak i z uwagi na brak interesu prawnego Skarżącego w kwestionowaniu postanowienia o uchyleniu uprzedniej uchwały odmawiającej rejestracji listy kandydatów, skargę na uchwałę PKW należało uznać za niedopuszczalną.

Z tych względów skarga podlegała odrzuceniu.

[A.W.]

[ał]